

AZ OSZTÁLYOZÓ VIZSGÁK TÉMAKÖREI

Magyar nyelv

1. témakör: Kommunikáció

A nyelv mint kommunikáció	- A kommunikációs folyamat tényezőinek, céljának, funkcióinak, valamint ezek összefüggésének megértése, bizonyítása beszédhelyzetek elemzésével, szövegértelmezéssel, szövegalkotással. - A nyelv szerepe a kommunikációban.
Pragmatika	- A sikeres nyelvhasználat gyakorlata: a nyelvhasználat, a társalgás összetevői; beszédaktusok; az együttműködés elve; udvariassági formák.
Nyelvi és vizuális kommunikáció	- Az emberi kommunikáció nem nyelvi jelei és kifejezőeszközei (pl. gesztusok, mimika, térközszabályozás, tekintet, külső megjelenés, testtartás, fejtartás, csend).
A kommunikáció működése	- A kommunikáció formája: a szóbeliség és az írásbeliség. - A szövegfajták tartalmi és formai jellemzőinek kapcsolata a kommunikációs folyamattal. - - Példák a különböző közlésmódok kommunikációs funkcióira (párbeszéd, történetmondás, levél, üzenet,
	feljegyzés; köszönés, megszólításformák).
Személyközi kommunikáció	- Kommunikációs zavar, manipuláció, elvárás, megfelelés.

A tömegkommunikáció	- A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek szándékának felismerése. - Tény és vélemény, tájékoztatás és véleményközlés megkülönböztetése a tömegkommunikációban. - A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció. - A főbb médiumfajok ismerete. - A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái. - Az internetes felületek mint kommunikációs csatornák. - A reklámok funkciója, működése, hatása.

2. témakör: A magyar nyelv története

A nyelv mint történeti képződmény	- Változás és állandóság a nyelvben. - A szókészlet változása a magyar nyelv történetében.
A magyar nyelv rokonsága	- A magyar nyelv rokonságának elméletei.
Nyelvtörténeti korszakok	- A magyar nyelv történetének fő korszakai. - A nyelvtörténet forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek (pl. <i>A tihanyi apátság alapítólevele</i>, <i>Halotti beszéd és könyörgés</i>, <i>Ómagyar Mária-siralom</i>). - A nyelvújítás lényege és jelentősége példák alapján.
A magyar nyelv szókészletének alakulása	- A szókészlet rétegei: ősi örökség, belső keletkezésű elemek, jövevényszók, nemzetközi műveltségsszók, idegen szavak.

3. témakör: Ember és nyelvhasználat

Ember és nyelv	- A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés.
Jelek és jelrendszerek	- A nyelv mint jelrendszer. - A jel, jelek, jelrendszerek a nyelvi és nem nyelvi közlésben.
Nyelvváltozatok	- Anyanyelvünk rétegződése I. A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és a rétegnyelvek. - Anyanyelvünk rétegződése II. A nyelvjárások és a nyelvi norma.

	- Egynyelvű szótárak.
Nyelv és társadalom	- A hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználata. - Nyelvünk helyzete a Kárpát-medencében. - Nyelvi identitás. - Nyelvi sokszínűség.
Nyelv és politika, nyelvművelés	- Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, a nyelvi norma. - A mai magyar nyelvművelés.

4. témakör: A nyelvi rendszer

A nyelv mint jelrendszer	- A nyelvi szintek.
Hangtan	- A magánhangzók és a mássalhangzók rendszere. - A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.
Alaktan és szótan	- A morféimák, szóelemek szerepe és helyes használata a szóalak felépítésében, a szó szerkezetek alkotásában. A magyar nyelv szófaji rendszere: az alapszófajok, a viszonyzó és a mondatszók.
A mondat szintagmatikus szerkezete	- A szó szerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik. - A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében (állítmány, alany, tárgy, határozó, jelző).
Mondattan	- A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai. - Az egyszerű és összetett mondatok felismerése. Mondatok elemzése szerkezeti vázlattal. - A helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban.

5. témakör: A szöveg

A szöveg és a kommunikáció	- A szöveg fogalma, jellemzői.
	- Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet. - Szövegek jellemzőinek megfigyelése.
	- A címzett szerepe a szöveg megalkotottságában.

A szöveg szóban és írásban	- A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. - A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. - Szövegek alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák néhány egyszerűbb műfajában. - A szövegfonetikai eszközök (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó) és az írásjelek helyes, kifejező alkalmazása.
A szöveg szerkezete és jelentése	- A szöveg és a mondat viszonya. - A különféle típusú és műfajú szövegek felépítése, egységei. - Szövegméret, megjelenés. - A szövegkohézió, a témaháló és a cím. - Bekezdés, tömb, szakasz.
Szövegértelmezés	- A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák. - A téma értelmezése mindennapi, ismeretterjesztő és szépirodalmi szövegekben. - A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében.
Az intertextualitás	- A szövegek köziség, a vendégszöveg jelenségeinek értelmezése irodalmi és nem irodalmi szövegekben.
A szövegtípusok	- Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint. - Digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos szövegek.
	- A legjellegzetesebb közlésmódok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek. - Nyelvhasználati színterek szerinti szövegtípusok: mindennapi, közéleti és hivatalos, tudományos, publicisztikai, szépirodalmi. - A továbbtanuláshoz, illetve a munka világában szükséges szövegtípusok: különböző típusú önéletrajzok, motivációs levél; különböző témájú hivatalos levelek (pl. panaszos levél, kérvény), rövid, alkalmi beszéd. - Az esszé műfaji jellemzői.

6. témakör: A retorika alapjai

A nyilvános beszéd	- A retorika mint a meggyőzés művelete a gondolatközlésben. - A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. - A tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalások – a kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. - Az állásinterjú. - A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzői.
Érvelés, megvitatás, vita	- A kulturált véleménynyilvánítás és vita szabályai, gyakorlata. A befolyásolás módszerei. - Az érvelés műfajai: a tétel, a bizonyítás, a cáfolat, az érv és az ellenérv. - Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok. Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. - A legfőbb érvelési hibák. - A hatásos előadásmód eszközei.

7. témakör: Stílus és jelentés

Szóhasználat és stílus	- Stílus és jelentés a mindennapi nyelvhasználatban, a szaknyelvben és a szépirodalomban. - A jellegzetes stílusárnyalatok megismerése (pl. <i>neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, archaikus, bizalmas, választékos</i>), felismerése, hatásának elemzése. - Egyszerű stílusjelenségek felismerése, magyarázata. - Stílusérték (alkalmi és állandó). - Stílushatás.
A szójelentés	- A nyelvi szintek alkalmi és állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban. - A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek. - Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés. - Egynyelvű szótárak használata (pl. <i>Magyar szinonimaszótár, Magyar értelmező kéziszótár</i>), valamint kétnyelvű szótárak ismerete.

Stílus eszközök	- A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stílus eszközök tudatos használata a szövegalkotásban. - A mondatstilisztikai eszközök (a verbális, a nominális stílus, a körmondat). - Hangszimbolika. Hangutánzás, hangulatfestés. - Szóképek: hasonlat, metafora, megszemélyesítés, szinesztézia, metonímia, szinekdoché; összetett szóképek: allegória, szimbólum felismerése, elemzése és értelmezése szépirodalmi és egyéb szövegekben. - Metaforikus jelentés. - Az egyszerűbb alakzatok köznyelvi és irodalmi szövegekben.
Stílusréteg, stílusváltozat	- A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel. - A társalgási stílus ismérvei, minősége. - A tudományos és szakmai stílus sajátosságai. - A közélet szinterei, a közéleti és a hivatalos stílus kritériumai, stiláris kötöttségei. - A publicisztikai stílus főbb jellemzői, tipikus szóhasználat, a megjelenítés közlésértéke (pl. <i>tipográfia, képi világ</i>).

8. témakör: Digitális kommunikáció

A digitális kommunikáció ismérvei	- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv.
A digitális kommunikáció társadalmi aspektusai	- Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre (pl. szövegszerkesztés számítógéppel, kommunikáció az interneten, elektronikus levelezés). - Az új „szóbeliség” (chat) jelenségei és jellemzői.
Digitális szövegtípusok	- Digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos szövegek jellemzőinek ismerete.
Digitális szemléltetés	- Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).

Az elektronikus írásbeliség és a világháló hatása a szövegre, szövegek a médiában	- Az internetes szövegek jellemzői, az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése. - Az internetes adatkeresés, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései. - A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, következtetés levonása. A pontos és etikus hivatkozás. - Az elektronikus média hagyományos (rádió, televízió) és új közlésmódjai (pl. honlap, blog, vlog, közösségi platformok), az új közlésmódok társadalmi hatása.

Magyar irodalom

1. témakör: Életművek a magyar irodalomból. Kötelező szerzők

- Ady Endre - Arany János - Babits Mihály - Herczeg Ferenc - Jókai Mór - József Attila - Kosztolányi Dezső - Mikszáth Kálmán - Petőfi Sándor - Vörösmarty Mihály -	- A főbb művek szövegismereten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (<i>pl. témák, műfajok, kifejezőmód, jellemző motívumok</i>), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban. - Az életmű néhány jellemzője keretében néhány lírai, és/vagy egy-három epikai, drámai alkotás bemutatása, értelmezése (<i>pl. a korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás alapján.</i>) - Műrészletek értelmezése. - Memoriterek szöveghű és kifejező előadása. - Művekről szóló olvasatok, vélemények megértése. - A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani vagy társadalmi vonatkozása.

2. témakör: Szerzők, művek, korszakok a régi magyar irodalomból a 18. század végéig. Választható szerzők

KORSZAKOK	Középszint
- Janus Pannonius - Balassi Bálint - Zrínyi Miklós - Mikes Kelemen - Csokonai Vitéz Mihály	- Az életmű néhány jellemzője keretében néhány lírai, és/vagy egy-három epikai, drámai alkotás bemutatása, értelmezése (<i>pl. a korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás alapján.</i>)
- A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése - A reformáció világi irodalma - A barokk irodalma - Népszerű világi költészet a 17-18. században: a kuruc kor lírája	- A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása egy-két mű lényegre törő értelmezésével. - Műrészletek értelmezése. - Memoriterek szöveghű és kifejező előadása. - Művekről szóló olvasatok, vélemények megértése. A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani vagy társadalmi vonatkozása.

3. témakör: Portrék, metszetek, látásmódok a 19-20. század magyar irodalmából.

Választható szerzők

- Berzsenyi Dániel - Gárdonyi Géza - Illyés Gyula - Juhász Gyula - Karinthy Frigyes - Kölcsey Ferenc - Krúdy Gyula - Márai Sándor - Móricz Zsigmond - Nagy László - Örkény István - Pilinszky János - Radnóti Miklós - Szabó Lőrinc - Szabó Magda - Tóth Árpád - Weöres Sándor – A fenti lista bővíthető egy, a művekhez hasonló fontosságú szerzővel.	- Az életmű néhány jellemzője keretében néhány lírai, és/vagy egy-három epikai, drámai alkotás bemutatása, értelmezése (pl. a korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás alapján). - A világlátás és a kifejezésmód sajátosságainak bemutatása egy-két mű lényegre törő értelmezésével. - Műrészletek értelmezése. - Memoriterek szöveghű és kifejező előadása. - Művekről szóló olvasatok, vélemények megértése. A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani vagy társadalmi vonatkozása.

4. témakör: Metszetek a 20. századi délvidéki, erdélyi, felvidéki és kárpátaljai irodalomból

- Áprily Lajos - Dsida Jenő - Gion Nándor - Kányádi Sándor	- Az életmű néhány jellemzője keretében néhány lírai, és/vagy egy-három epikai, drámai alkotás bemutatása, értelmezése (pl. a korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás alapján).
- Kovács Vilmos - Reményik Sándor - Sütő András - Tamási Áron - Wass Albert – A fenti lista bővíthető egy, a művekhez hasonló fontosságú szerzővel.	- A világlátás és a kifejezésmód sajátosságainak bemutatása egy-két mű lényegre törő értelmezésével. - Műrészletek értelmezése. - Memoriterek szöveghű és kifejező előadása. - Művekről szóló olvasatok, vélemények megértése. A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani vagy társadalmi vonatkozása.

5. témakör: Művek a kortárs magyar irodalomból

Kortárs műalkotás: a mindenkori vizsga előtti utolsó harminc évben keletkezett (írt, bemutatott, megjelent) irodalmi alkotás.	- Legalább egy szerző néhány lírai vagy drámai, illetve epikai művének értelmezése az utolsó harminc évből. - A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása egy-két mű lényegre törő értelmezésével. - Műrészletek értelmezése. - Memoriterek szöveghű és kifejező előadása. - Művekről szóló olvasatok, vélemények megértése. - A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani vagy társadalmi vonatkozása.

6. témakör: Művek a világirodalomból

Választható korok és művek a világirodalomból a líra és epika tárgyköréből	- Az európai irodalom alapvető hagyományai: az antikvitás és a Biblia (pl. <i>műfajok, témák, motívumok, hőstípusok</i>). - További választható korszakok: a romantika, a realizmus, a századfordulós modernség a szimbolizmustól az avantgárdig, a 20. század. - A korszak jellemzőinek és egy-két kiemelkedő alkotásának bemutatása. - A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása egy-két mű lényegre törő értelmezésével. - Műrészletek értelmezése. - A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, gondolati, filozófiai vonatkozása.

7. témakör: Színház és dráma

- Szophoklész egy műve - Shakespeare egy műve - Molière egy műve	- A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása a dráma lényegre törő értelmezésével. -

- Katona József: Bánk bán - Madách Imre: Az ember tragédiája - Egy 19. századi dráma: Ibsen, Csehov - Örkény István egy drámája - Egy 20. századi magyar dráma	- Drámarészletek értelmezése. - Színház és dráma az adott mű korában. - A művekről szóló olvasatok, vélemények megértése. - A művekben felvetett kérdések néhány etikai, történeti, lélektani vagy társadalmi vonatkozása.

8. témakör: Az irodalom határterületei VAGY Regionális irodalom

Egy jelenség vagy szerző vagy műfaj vagy műalkotás elemző bemutatása a lehetséges témák egyikéből.	- A népköltészet. - Az irodalom filmen, televízióban, dalszövegben, a virtuális valóságban: az adaptáció (pl. <i>irodalom filmen, rajzfilmen, rádióban, televízióban, digitális közlésben</i>). - A gyermek- és ifjúsági irodalom. - A szórakoztató irodalom hatáskeltő eszközei (pl. <i>értékvilág, kalandosság, csattanó, szójáték</i>). - Egy-két tipikus műfaj jellemzőinek bemutatása (pl. <i>útirajz, detektívregény, kalandregény, képregény, tudományos fantasztikus irodalom, humoros irodalom, dalszöveg, sanzon, vicc, reklámvers, sms-vers</i>). - Mítosz, mese és kultusz. Film- és könyvsikerek, divatjelenségek korunk kultúrájában VAGY - Az adott régió, a tájegység, a település irodalmi hagyományainak bemutatása (pl. nemzetiségi, etnikai kisebbségek irodalma, alkotások a kisebbségekről; folklór). - A tájhoz, a régióhoz, a településhez kötődő szerzők; tájak, régiók, társadalmi problémák irodalmi alkotásokban való megjelenítése.

Történelem

1. Az ókor

Az athéni államszervezet és működése a demokrácia virágkorában.

A görög és római építészet.

A zsidó monoteizmus.

A kereszténység kialakulása, tanai, elterjedése.

2. A középkor

Mohamed tanításai és a Korán; az arab hódítás és feltartóztatása Európában

Az uradalom, a földbirtokosok és jobbágyok kötelességei és jogai

A középkori város és lakói, a város kiváltságai, a céhek, a helyi és távolsági kereskedelem

Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer, a szerzetesség Európában és az Árpád-kori Magyarországon

Román, gótikus és reneszánsz építészet – európai és magyar példák

A honfoglalás okai és menete, a kalandozások/támadó hadjáratok

Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége, a földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet

Az Aranybulla legfontosabb elemei

IV. Béla uralkodása: tatárjárás és újjáépítés

A királyi hatalom újbóli megszilárdítása Anjou I. Károly idején, a visegrádi királytalálkozó

Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes harcai

Hunyadi Mátyás: a központosított királyi hatalom, jövedelmek és kiadások, birodalomépítő tervek

3. A kora újkor

A portugál és spanyol felfedezések, a korai kapitalizmus (árforradalom, manufaktúrák, bankok és tőzsde, a jobbágyrendszer átalakulása)

A reformáció, a protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése Európában és Magyarországon

Az ellenreformáció, a katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon

A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás

Az ország három részre szakadása; a várháborúk (1541–1568)

Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete

A Rákóczi-szabadságharc okai, céljai, fordulópontjai és a szatmári béke

Magyarország újranepezülése és újranepezítése

A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése

A felvilágosodás államelméletei; az Emberi és polgári jogok nyilatkozata

Mária Terézia és II. József reformjai

4. Az újkor

Új eszmék: liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus

Az ipari forradalom első hulláma: textilipar, közlekedés, gyáripar

A reformkor fő kérdései (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság kérdése), Széchenyi és Kossuth programja és vitája

A pesti forradalom és az áprilisi törvények

A szabadságharc főbb eseményei: harc a dinasztával és a nemzetiségekkel, tavaszi hadjárat. Függetlenségi nyilatkozat, a szabadságharc leverése

Az ipari forradalom második hulláma: kutatás és fejlesztés, közlekedés, vegyipar, gépipar, elektronika – a világban és Magyarországon Gazdasági kiegyezés és állami gazdaságpolitika a dualista Magyarországon

A szocializmus eszméje (marxizmus)

A polgári nemzetállam jellemzői, alkotmányosság és jogegyenlőség Németország, az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország példáján

A kiegyezés okai, a közös ügyek, a magyar államszervezet

Etnikai viszonyok, zsidó emancipáció, cigányok/romák Magyarországon a dualizmus korában

5. A világháborúk kora

Az első világháború jellemzői, hadviselő felek – Magyarország részvétele a háborúban

A forradalmi átalakulás kísérlete, tanácsköztársaság, ellenforradalom Magyarországon 1918–1920-ban

A trianoni békediktátum születése, tartalma és következményei

A nemzetiszocialista Németország A kommunista Szovjetunió

Politikai és gazdasági konszolidáció Magyarországon az 1920-as években

Oktatás és kultúrpolitika Magyarországon

A második világháború kitörése, hadviselő felek, a világháború jellemzői (háborús bűnök, polgári célpontok és lakosság elleni erőszak, hátország, ellenállás)

A területi revízió lépései, az ország hadba sodródásának folyamata

A zsidóság jogfosztásának folyamata és a holokauszt Európában és Magyarországon

Német megszállás, nyilas diktatúra – a hadszíntérré vált ország, deportálások a Szovjetunióba

6. A hidegháború kora

A szovjet–amerikai szembenállás, a két Németország létrejötte, a két világrend jellemzői

Németország újraegyesítése, a Szovjetunió felbomlása, a kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában

A Rákosi-diktatúra: a pártállam, a terror, egyházüldözés, koncepciós perek, államosítás és kollektivizálás, erőltetett iparosítás, propaganda és mindennapok a diktatúra idején

Az 1956-os forradalom okai és céljai a kormánypolitika változásai, a szabadságharc és leverése, a megtorlás

A pártállam, a tévesztés, a tervgazdaság, a kultúrpolitika, az elnyomás változó formái
– a kádári alku

A rendszerváltoztatás (1989–1991) A piacgazdaságra való áttérés, gazdasági
szerkezetváltás, privatizáció, a külföldi tőke szerepe, a külkereskedelem átalakulása

7. A jelenkor

Az Európai Unió főbb szervei és működésük

Demográfiai változások, a népmozgások irányai a világban és Magyarországon 1945-től
napjainkig

Az Alaptörvény, a hatalmi ágak és intézményeik, az önkormányzatok és a választási
rendszer

A határon túli magyarok helyzete napjainkban (demográfia, asszimiláció, autonómia,
oktatás)

A magyarországi nemzetiségek és a cigányság helyzete napjainkban (demográfia,
kisebbségi jogok, oktatás)

Matematika

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok
Halmazelmélet: Halmazelméleti alapfogalmak. Halmazműveletek, műveleti tulajdonságok.
Logika, logikai műveletek: A negáció, konjunkció, diszjunkció, implikáció, ekvivalencia ismerete, alkalmazása.
Fogalmak, tételek bizonyítások: A szükséges és elégséges feltételek helyes alkalmazása.
Kombinatorika: Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása.
Gráfok: A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai. Gráfelméleti alapfogalmak.
2. Számelmélet, algebra
Számfogalom: A valós számkör. Alapműveletek, műveleti tulajdonságok ismerete, alkalmazása a valós számkörben. Számrendszerek.
Számelmélet: Az osztó, többszörös, prímszám, összetett szám. A számelmélet alaptétele, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.
Algebrai kifejezések, műveletek: Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel. Nevezetes azonosságok alkalmazása.
Hatvány, gyök, logaritmus: Egész kitevőjű, racionális kitevőjű hatványok). A logaritmus fogalma, a logaritmus azonosságai
Egyenletek, egyenlőtlenségek. Első- és másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek. Egyszerű négyzetgyökös, algebrai törtes, abszolút értékes egyenletek. Exponenciális, logaritmikus trigonometrikus egyenletek, egyenletrendszerek.
3. Függvények, az analízis elemei
Függvények, grafikonjaik: Az alapfüggvények (lineáris, másodfokú, harmadfokú és négyzetgyök függvények, egyenes- és fordított arányosság, exponenciális és logaritmusfüggvény, trigonometrikus függvények, abszolút érték függvény).
Függvények jellemzése: Zérushely, növekedés, fogyás, szélsőérték, periodicitás,
Sorozatok: Számtani sorozat, mértani sorozat. Kamatos kamat.
4. Geometria, koordináta geometria, trigonometria
Alapfogalmak, ponthalmazok: Térelemek távolsága, szöge. Nevezetes ponthalmazok.
Geometriai transzformációk: Hasonlóság. Egybevágósági transzformációk, egybevágó alakzatok.
Síkbeli alakzatok: háromszögek, négyszögek, sokszögek, kör
Térbeli alakzatok: henger, kúp, gúla, gömb, csonkakúp, csonkagúla.
Felület- és térfogat számítás: Testek felületének és térfogatának kiszámítása.
Vektorok: A vektor fogalma, vektor műveletek.
Trigonometria: A szögfüggvények fogalma. Szinusztétel, koszinusztétel. *Koordináta-geometria:* Alakzatok (egyenes, kör) egyenlete.

5. Valószínűségszámítás, statisztika

Leíró statisztika: Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolási módszerek.

Gyakoriság, relatív gyakoriság. Átlagok, medián, módusz, szórás.

Valószínűségszámítás: A valószínűség fogalma. A valószínűség klasszikus kiszámítási módja.

Visszatevéses mintavétel.

Élő idegen nyelv (angol és német nyelv)

1. Személyes vonatkozások, család	A vizgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai (fordulópontjai)
	Családi élet, családi kapcsolatok
	A családi élet mindennapjai, otthoni teendők
	Személyes tervek
2. Ember és társadalom	A másik ember külső és belső jellemzése
	Baráti kör
	A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel
	Ünnepek, családi ünnepek
	Öltözködés, divat
	Hasonlóságok és különbségek az emberek között
3. Környezetünk	Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása)
	A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek
	A városi és a vidéki élet összehasonlítása
	Növények és állatok a környezetünkben
	Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért vagy a természet megóvásáért?
	Időjárás
4. Az iskola	Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat)
	Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka
	A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, internetes böngészés
	Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok
5. A munka világa	Diákmunka, nyári munkavállalás
	Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás
6. Életmód	Napirend, időbeosztás
	Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás)

	Étkezési szokások a családban
	Ételek, kedvenc ételek
	Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben
	Gyakori betegségek, sérülések, baleset
	Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak)
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	Szabadidős elfoglaltságok, hobbik
	Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.
	Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport
	Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet
	Kulturális és sportesemények
8. Utazás, turizmus	A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés
	Nyaralás itthon, illetve külföldön
	Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése
	Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai
9. Tudomány és technika	Népszerű tudományok, ismeretterjesztés
	A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben
10. Gazdaság	Családi gazdálkodás
	- A pénz szerepe a mindennapokban
	- Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank), online szolgáltatások igénybevétele

Célnyelvi civilizáció

1. A célnyelvi ország(ok) földrajza	
1.1. A célnyelvi ország(ok) természetföldrajza	
1.1.1. Fekvés, tájegységek	A célnyelvi ország(ok) földrajzi fekvésének, legfontosabb tájegységeinek bemutatása térkép segítségével. Összevetés Magyarország fekvésével, tájegységeivel.
1.1.2. Éghajlat, élővilág	A célnyelvi ország(ok) éghajlatának, élővilágának rövid jellemzése. Az élővilág néhány hazánkétól eltérő sajátossága.
1.2. Geopolitikai helyzet	
1.2.1. Geopolitikai következmények	A közigazgatási régiók (autonómiák, tartományok, államok) azonosítása térkép segítségével. A népesség eloszlásának területi sajátosságai, ennek természeti, társadalmi, gazdasági okai és következményei.
1.2.2. Nemzetiségek, ki- és bevándorlók	A bevándorlók szerepe az egyes célnyelvi ország(ok) népességének alakulásában, valamint a bevándorlás és a bevándorlás korlátozásának okai.
1.3. Turisztikai nevezetességek	A célnyelvi ország(ok) egy/néhány, idegenforgalom szempontjából fontos régiója, városa.
2. A célnyelvi ország(ok) gazdasága	
2.1. A gazdaság főbb jellemzői	A célnyelvi ország(ok) gazdasági helyzete, főbb gazdasági ágazatai; a világ illetve az EU társadalmi-gazdasági rendszerében betöltött szerepe, Magyarországgal fenntartott kapcsolatai. Néhány híres márka, termék, Magyarországon jelen lévő nagyvállalat ismerete.
2.2. Pénzügyi ismeretek	A célnyelvi ország(ok) pénzügyei, fizetőeszköze, pénzhasználati szokások.
2.3. Közlekedés	A közlekedés fő ágazatai; a főbb szárazföldi, vasúti, vízi és légi közlekedési útvonalak, az egyes közlekedési ágak főbb sajátosságainak ismerete.

2.4. Idegenforgalom	Az idegenforgalom főbb ismérvei a célnyelvi ország(ok)ban; jelentősége az ország(ok) gazdasági életében. Magyarország és a célnyelvi ország(ok) turisztikai kapcsolatai.
2.5. Egyéni és társadalmi felelősségvállalás	A fenntartható gazdaság és a fogyasztási szokások, a fogyasztóvédelem kérdései, összehasonlítva az itthoni helyzettel. A környezettudatosság, minőségtudatosság és a fenntarthatóság a mindennapi életben.
2.6. Munkavállalás	A célnyelvi ország(ok)ban való munkavállalás lehetőségei, esetleges buktatói.
3. Politikai berendezkedés	
3.1. Közigazgatási régiók, államforma, politikai adatok, intézményrendszer	A célnyelvi ország(ok) politikai berendezkedése; hasonlóságok és különbségek a célnyelvi ország(ok) és Magyarország politikai rendszerében. Alapvető jogok és kötelezettségek; jelentős politikai pártok; a népszavazás szerepe.
3.2. Civil társadalom	A civil szervezetek, mozgalmak hagyománya, súlya, jelentősége; egybevetés a magyarországi helyzettel.
4. Társadalmi viszonyok	
4.1. Társadalmi berendezkedés	A célnyelvi ország(ok) társadalmi rétegeinek, csoportjainak aktuális helyzete, együttélési formái; az eltérő kultúrák közötti konfliktusok.
4.2. Problémák	A célnyelvi társadalmakat érintő globális problémák.
4.3. Oktatás	A célnyelvi ország(ok) hagyományos és jelenlegi oktatási rendszere, összehasonlítva a magyar oktatással. A tudás, a műveltség, a munka megbecsülése, helye
	az erkölcsi értékrendben. Magyar diákok továbbtanulási lehetőségei a célország(ok)ban.
4.4. A vallás és az egyházak szerepe	A lakosság felekezetei szerinti összetétele; egyházi ünnepek, hagyományok; az egyház/ak szerepe a célnyelvi társadalmakban; a fiatalok és a vallás; tolerancia, nyitottság.
4.5. Köznyelv és dialektusok	Az irodalmi nyelv, a köznyelv és a dialektusok a célnyelvi ország(ok)ban.
5. Hagyományok, szokások, ünnepek, életmód	

5.1. Család	A célnyelvi ország(ok) családmodelljei; aktuális problémák, összevetve a magyarországi helyzettel.
5.2. Családi ünnepek	Családi ünnepek és népi hagyományok, étkezési szokások, tipikus ételek a célnyelvi ország(ok)ban.
5.3 Nemzeti ünnepek	A célnyelvi ország(ok) nemzeti ünnepei, ezek történelmi háttere
5.4. Szabadidő eltöltése	Szórakozási, nyaralási és pihenési szokások. Vidéki és városi élet, a fejlődés tendenciái.
6. Környezetvédelem	
6.1. Éghajlatváltozás	A célnyelvi ország(ok)ra jellemző éghajlati változások okai és lehetséges következményei.
6.2. Környezeti problémák	A célnyelvi ország(ok)ra jellemző környezeti problémák, összevetve a magyarországi helyzettel.
6.3. Törekvések a környezeti károk enyhítésére	
6.3.1. Energiaforrások	A hagyományos és az alternatív/megújuló energiaforrások használata a célnyelvi ország(ok)ban és hazánkban.
6.3.2. Biogazdálkodás	A bioélelmiszerek és egyéb biotermékek fogyasztása a célnyelvi ország(ok)ban és itthon.
6.3.3. Természetvédelem, felelős tájgazdálkodás	Természetvédelem, nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és „zöld mozgalmak” a célnyelvi ország(ok)ban és Magyarországon
7. Tömegkommunikáció, média	A sajtószabadság és helyzete a célország(ok)ban. A közszolgálati média nézettsége, elfogadottsága. A célnyelvi ország(ok) fontos sajtótermékei, rádiós és televíziós csatornái és internetes fórumai. Az egyéni
	tájékoztatás lehetőségei és buktatói. Reklám.

8. Sport	A sport és az egészséges életmód szerepe a mindennapi életben a célnyelvi ország(ok)ban és hazánkban. A célnyelvi ország(ok) legnépszerűbb sportágai, kiemelkedő sportolói, olimpikonjai, sporteseményei. Iskolai és szabadidősport.
9. Tudományok	A célnyelvi ország(ok) kiemelkedő jelentőségű tudósai, feltalálói és találmányaik. Újdonságok a célnyelvi ország(ok) tudományos életében.
10. Történelmi ismeretek	
Angol célnyelvi civilizáció	Nagy-Britannia történelmének kezdetei térben és időben. Anglia történelmének 3-4 legfontosabb csomópontja. Az Amerikai Egyesült Államok történelmének 3-4 legfontosabb csomópontja. Anglia és az angol nyelvű országok történelmének kapcsolódási pontjai. <i>(Például: Kossuth Amerikában; magyar emigránsok, magyar tudósok angol nyelvterületen; az angol királyi család kötődése Magyarországhoz)</i>
Német célnyelvi civilizáció	A középkori német birodalom fénykora és hanyatlása (11-15. századig). Német városalapítások, városszövetségek. Nemesi, polgári és paraszti életformák. A svájci Eidgenossenschaft kialakulása és küzdelmei. A reformáció és az ellenreformáció kora. A reformáció főbb irányzatai (lutheránus, kálvinista) és elterjedése a német nyelvterületen. Luther Márton bibliafordításának jelentősége. A felvilágosult abszolutizmus jellemzői Ausztriában és Poroszországban. A német nemzetállam kialakulása. Az ipari forradalom és hatásai a német nyelvterületen. A nemzetiszocializmus. Az NSZK és az NDK létrejötte, a gazdasági, politikai és társadalmi fejlődés jellemzői. A német újraegyesítés főbb állomásai. Az egyesítést követő gazdasági és szociális nehézségek.

	A német nyelvű országok és Magyarország történelmi kapcsolatai, ennek 3-4 kiemelkedő jelentőségű eseménye, illetve 2-3 személyisége.
11. Irodalmi ismeretek	
Angol célnyelvi civilizáció	Az angol irodalom történetének főbb korszakai, néhány kiemelkedő alkotója és alkotása. Egy kortárs irodalmi mű részletes ismerete. Egy-egy kiválasztott brit és amerikai író magyarra lefordított ismert művének és pályájának bemutatása. Példák az angol nyelvű és a magyar irodalom kapcsolódásaira.
Német célnyelvi civilizáció	A német nyelvű országok és Magyarország irodalmi kapcsolatai. J. W. Goethe és F. Schiller egy-két fő művének bemutatása. A német romantika irodalmának néhány példája. B. Brecht epikus színházának jellemzői egy műve alapján. Két-három 20. századi vagy kortárs alkotó és mű részletes ismerete.
12. Művészeti ismeretek	
Angol célnyelvi civilizáció	Nagy-Britannia művelődéstörténetének legfontosabb korszakai és stílusai. Kiemelkedő alkotók és alkotások az angol és amerikai építészetben, képző- és iparművészetben. A zene- és táncművészet, színház- és filmművészet legjelesebb angol/amerikai képviselői, alkotásai. A londoni National Gallery és a British Museum kiállításainak átfogó bemutatása és néhány ismert alkotás részletesebb elemzése.
Német célnyelvi civilizáció	A zeneművészet legkiemelkedőbb német alakjainak ismerete, egy szabadott választottnak bemutatása. A képző-, ipar- és építőművészet legkiemelkedőbb német alakjainak ismerete, egy szabadott választottnak bemutatása. A német nyelvű országok leghíresebb múzeumai, műemlékei, legrangosabb kulturális eseményei, fesztiváljai.

Digitális kultúra

1.1. A szövegszerkesztő használata

1.1.1. Dokumentum létrehozása, megnyitása, mentése

1.1.2. Szövegbevitel, szövegjavítás

1.2. Szövegjavítási funkciók

1.2.1. Keresés és csere

1.2.2. Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés

1.2.3. Nyelvi segédeszközök

1.3. Szövegszerkesztési alapok

1.3.1. A dokumentum egységei Ismerje a karakter, szó, sor, bekezdés, hasáb, szakasz, oldal fogalmát és használatát. 1.3.2. Karakterformázás

1.3.3. Bekezdésformázás

Szakaszformázás

Stílusok

Nyomtatás

1.4. Táblázatok és objektumok a szövegben

1.4.1. Táblázatkészítés a szövegszerkesztővel

1.4.2. Kördokumentum-készítés

1.4.3. Képek, alakzatok és

egyéb objektumok 1.4.4.

Tartalomjegyzék

2.1. Grafika

2.1.1. Megnyitás, mentés, beszúrás

2.1.2. Alakzatok megrajzolása,
módosítása

2.2. A rasztergrafika

2.2.1. Létrehozás, megnyitás, mentés

2.2.2. Alakzatok beillesztése, módosítása

2.3. A vektorgrafika

2.3.1. Létrehozás, megnyitás, mentés

2.3.2. Alakzatok beillesztése, módosítása

2.3.3. Alakzatok tulajdonságainak
módosítása

2.3.4. Alakzatok egymáshoz viszonyított
elrendezése és halmazműveletei 2.3.5.

Csomópont- és halmazműveletek

2.4. Képek feldolgozása

2.4.1. Megnyitás, mentés

2.4.2. Kép beillesztése, módosítása

3.1. Bemutatókészítés

3.1.1. Adatok bevitele és módosítása

3.1.2. Bemutató elkészítése és formázása

- 4.1. A táblázatkezelő használata
  - 4.1.1. Táblázat megnyitása, mentése
  - 4.1.2. Adatok bevitele, javítása
- 4.2. A táblázat szerkezete
  - 4.2.1. Cella, oszlop, sor, tartomány, munkalap
- 4.3. Adatok a táblázatokban
  - 4.3.1. Cella tartalma
  - 4.3.2. Számformátumok
  - 4.3.3. Adatok rendezése, kigyűjtése
  - 4.3.4. A cellahivatkozások használata
  - 4.3.5. Képletek szerkesztése, függvények alkalmazása
- 4.4. Táblázatformázás
  - 4.4.1. Karakter- és cellaformázás
  - 4.4.2. Sor-, oszlop, tartománybeállítások
  - 4.4.3. Oldalbeállítások
- 4.5. Diagramok és egyéb objektumok
  - 4.5.1. Diagramok
  - 4.5.2. Objektumok
- 5.1. Az adatbázis-kezelés alapfogalmai
  - 5.1.1. Az adatbázis alapfogalmai
- 5.2. Az adatbázis szerkezete és kialakítása
  - 5.2.1. Adatbázisok és -táblák előkészítése
  - 5.2.2. Adattípusok
  - 5.2.3. Adatok módosítása, törlése
  - 5.2.4. Adattáblák közötti kapcsolatok
- 5.3. Adatbázis-kezelési műveletek
  - 5.3.1. Lekérdezések
  - 5.3.2. Számítások végzése
- 6.1 Webhely felép
  - 6.1.1 Könyvtárszerkezet
  - 6.1.2 A webhely elemeinek kapcsolata
- 6.2. Webdokumentum tartalma
  - 6.2.1. A tartalom szöveges része
  - 6.2.2. A tartalom egyéb része
- 6.3. Webdokumentum formázása
  - 6.3.1. A webhely állományainak kapcsolata
  - 6.3.2. A CSS elem
- 7.1. Adatszerkezetek, adat be- és kivitel,
  - 7.1.1. Egyszerű adattípusok

- 7.1.2. Összetett adattípusok
- 7.2. Algoritmusleíró eszközök
  - 7.2.1. Feladatmegoldás egy algoritmusleíró eszköz segítségével
- 7.3. Elemi algoritmusok
  - 7.3.1. A programozás alapelvei
- 7.4. Rekurzió
  - 7.4.1. Rekurzív algoritmus
- 8.1. Programozási nyelv
  - 8.1.1. Egy programozási nyelv ismerete
  - 8.1.2. Adat be- és kivitel
- 8.2. Programfejlesztés és környezet
  - 8.2.1. Kódolási, szerkesztési eszközök valamilyen programnyelvi fejlesztői környezetben
  - 8.2.2. Tesztelés

Földrajz

1. Tájékozódás a földrajzi térben

1.1. A térkép	Értelmezze a méretarány és az ábrázolt terület nagysága, valamint az ábrázolás részletessége közötti kapcsolatot. Ismertesse a domborzatábrázolás különböző módszereit. Ismerje fel térképen a domborzati formákat. Ismerje a földrajzi fókálózat jellemzőit. Készítsen térkép vázlatot, és alakítsa ki a jelrendszerét.
1.2. Tájékozódás a térképen és a térképpel	Értelmezze a térkép jelei, színei és számai által közölt információkat, alkalmazza azokat. Olvasson le információkat különböző méretarányú és tartalmú térképekről, keresztmetszetekről és tömbszelvényekről, elemezze és vesse össze azokat. Végezzen összehasonlító elemzést tematikus térképekkel. Oldjon meg egyszerű számítási feladatokat a méretarány felhasználásával. Számítsa ki a viszonylagos magasságot térképi információk alapján. Mérjen és határozzon meg távolságot térképi egyenes és görbe vonal mentén különböző eszközök segítségével. Végezzen helymeghatározási és tájékozódási feladatokat térképen és térképpel.
1.3. Távérzékelés és térinformatika	Ismertesse a légi és az űrfelvételek felhasználási lehetőségeit. Azonosítson környezeti elemeket térkép vázlattal vagy térképpel történő összevetés alapján légi és űrfelvételeken. Ismerjen fel változásokat, folyamatokat és vonjon le következtetéseket különböző térképek és műholdfelvételek összehasonlításával. Ismerje a GPS működési elvét és jelentőségét.

2. Tájékozódás a kozmikus térben és az időben

2.1. A Világegyetem	Ismerje a Tejútrendszer alakját, méreteit és a Naprendszer Tejútrendszerben elfoglalt helyzetét. Igazodjon el a csillagászati időbeli és térbeli nagyságrendekben. Különítse el a csillagok és a bolygók tartalmi jegyeit. Értelmezze a csillagképek látszólagosságát, mondjon példákat azokra.
2.2. A Nap és kísérői	Sorolja fel a Naprendszert alkotó égitesttípusokat, ismerje azok legfőbb jellemzőit. Ismertesse a Nap jellemzőit (átmérője, távolsága a Földtől, anyagi összetétele, belső és felszíni hőmérséklete). Mutassa be a Nap földi életet meghatározó szerepét.

	Sorolja fel a Föld- és a Jupiter-típusú bolygókat, ismerje a Naphoz viszonyított sorrendjüket, mutassa be közös és egyedi jellemzőiket. Ismertesse a Hold mozgásának sajátosságait. Azonosítsa kép vagy ábra alapján a holdfázisokat. Különböztesse meg a nap- és a holdfogyatkozás jelenségét, értse azok kialakulásának okait. Magyarázza meg a meteoroid, a meteor és a meteorit közötti különbséget.
2.3. A Föld és mozgásai	Ismerje a Föld méreteit (sugár, Egyenlítő hossza). Ismertesse az eltérítő erő (Coriolis-erő) hatásait. Magyarázza meg a nappalok és az éjszakák váltakozását. Ismerje az égitestek látszólagos napi K-Ny-i járását, a forgás Ny-K-i irányát. Alkalmazza az alapvető átváltásokat: 15 hosszúsági fok = 1 óra időkülönbség = 1 időzóna, 1 hosszúsági fok = 4 perc időkülönbség. Számítsa ki a helyi időt és a zónaidőt. Ismerje a keringés pályájának jellemzőit, a keringés idejét. Értelmezzen a keringéssel kapcsolatos ábrákat. Ismerje a tavaszi és az őszi nap-éj egyenlőség, a nyári és a téli napforduló fogalmát és időpontját. Értelmezze a forgástengely ferdesége és az évszakok kialakulása közötti összefüggést. Ismerje a Föld mozgásaihoz kapcsolódó időbeli léptékeket.
2.4. Az űrkutatás	

3. A geoszférák földrajza

3.1. A kőzetburok földrajza	
3.1.1. A Föld gömbhéjas szerkezetének jellemzői	Mutassa be a Föld gömbhéjas szerkezetét, tudjon a témához kapcsolódó ábrát elemezni. Ismertesse a Föld belsejének fizikai jellemzőit. Értelmezze az asztenoszféra áramlásainak és a kőzetlemezek mozgásainak kapcsolatát. Mutassa be a geotermikus gradiens gazdasági jelentőségét példák alapján.
3.1.2. A kőzetlemezek és mozgásaik következményei	Ismerje a földkéreg és a kőzetburok fogalmát, jellemezze szerkezetüket. Nevezze meg és csoportosítsa felépítésük szerint a kőzetlemezeket.

	Mutassa be a lemezmozgások okait, típusait és azok következményeit. Értelmezzen lemezmozgásokkal kapcsolatos ábrákat. Soroljon fel topográfiai példákat kőzetlemezhatárokra, mutassa meg és ismerje fel azokat térképeken és műholdfelvételeken. Értelmezze a magmás tevékenység és a kőzetlemezmozgások kapcsolatát. Csoportosítsa a vulkánokat alakjuk és működésük jellege szerint. Mutasson meg térképen és ismerjen fel térképvázlatban vulkáni övezeteket és vulkánokat. Magyarázza meg a földrengések kialakulásának okát, kapcsolatát a lemezszegélyekkel. Ismerje a rengésfészek és a rengésközpont kapcsolatát. Értse a kőzetburok folyamataihoz kapcsolódó földtani veszélyek jelentőségét és következményeit, elemezze az alkalmazkodási, védekezési és kármegelőzési lehetőségeket példák segítségével.
3.1.3. A hegységképződés	Mutassa be a hegységképződés típusait, kapcsolatát a kőzetlemez tulajdonságaival és mozgásaival. Mutasson példákat a térképen a hegységképződési típusokra. Ismertesse a gyűrődés és a vetődés folyamatát, illetve a gyűrthegységek és a rögös szerkezetű hegységek kialakulását. Mondjon példákat gyűrődéssel és vetődéssel kialakult formákra. Különböztesse meg ábrákon, képeken a gyűrthegységeket és a rögös szerkezetű hegységeket. Csoportosítsa a hegységeket szerkezetük, magasságuk és formakincsük alapján.
3.1.4. A kőzetburok építőkövei, az ásványkincsek	Ismertesse a szénféleségek, a sófélék és a szénhidrogének keletkezését. Sorolja be keletkezés szerint és csoportosítsa a legfontosabb kőzeteket. Mondjon példát előfordulásukra és felhasználásukra. Ismerje fel a hazánkban előforduló leggyakoribb kőzeteket. Mutassa be az ércek gazdasági hasznosítását példák alapján. Ismerje fel a bányászat környezeti következményeit.
3.1.5. A Föld nagyszerkezeti egységei	Ismertesse a Föld nagyszerkezeti egységeit. Tudjon példákat mondani a nagyszerkezeti egységekre, és mutassa meg ezeket a térképen, ismerje fel térképvázlaton. Ismerje fel, különböztesse meg képeken, ábrákon a nagyszerkezeti egységeket. Mutassa be a nagyszerkezeti egységek és a jellemző ásványkincs-előfordulások kapcsolatát.

	Ismertesse az ősmasszívumok szerkezeti és morfológiai típusait. Ismertesse a Kaledóniai- és a Variszkuszi-hegységrendszer fontosabb tagjait, jellemezze a szerkezetüket. Sorolja fel az Eurázsiai- és a Pacifikus-hegységrendszer fontosabb tagjait. Hasonlítsa össze a két hegységrendszert. Csoportosítsa a síkságokat tengerszint feletti magasságuk és keletkezésük szerint. Tudjon példát mondani az egyes típusokra és mutassa meg azokat a térképen. Mutassa be a síkságok gazdasági jelentőségét.
3.2. A levegőburok földrajza	
3.2.1. A légkör anyaga és szerkezete	Sorolja fel és csoportosítsa a légkört alkotó anyagokat. Mutassa be a légkör összetételében bekövetkező változások mindennapi életre gyakorolt hatásait. Ismertesse a légkör szerkezetét, a szférák fő jellemzőit és a bennük lezajló legfontosabb változásokat. Elemezzen a témához kapcsolódó ábrát. Mutassa be az ózonréteg jelentőségét.
3.2.2. A levegő felmelegedése	Magyarázza meg a levegő felmelegedését a napsugarak hajlásszöge alapján. Értelmezze ábra segítségével az üvegházhatás kialakulását, jelentőségét. Mutassa be a hőmérséklet napi és évi járását, ezek összefüggését a Föld fő mozgástípusaival. Számítsa ki a napi és az évi középhőmérsékletet, a napi, az évi közepes és az abszolút hőingást. Ábrázoljon grafikusán hőmérsékleti adatokat, hasonlítsa össze és elemezzen hőmérsékleti tematikus térképeket. Ismertesse a napsugárzás és az energiagazdaság kapcsolatát.
3.2.3. A levegő mozgása	Ismerje a légnyomás és az izobár fogalmát. Magyarázza meg a légnyomás változásának okát és kapcsolatát a szél kialakulásával. Ismertesse a Föld forgásából származó eltérítő erő szerepét a légáramlások irányának kialakulásában. Ismertesse az állandó szélrendszerek jellemzőit és kialakító tényezőiket. Ismerje a hőmérsékleti (termikus) egyenlítő fogalmát és szerepét. Mutassa be az általános légkörczés rendszerét egyszerű rajzon.

	Mutassa be a monszunszél évszakos irányváltozását és annak következményeit a forró és a mérsékelt övezetben különböző források felhasználásával. Ismertesse a mérsékelt övezeti ciklon és anticiklon jellemzőit, kialakulásuk fő térségeit. Mutassa be hatásukat az időjárásra. Magyarázza meg a hidegfront és a melegfront kialakulását, hasonlítsa össze jellemzőiket.
3.2.4. Felhő- és csapadékképződés	Alkalmazza a légköri folyamatok bemutatása során a következő fogalmakat: tényleges (abszolút) és viszonylagos (relatív) vízgőztartalom, telítettség, túltelítettség, harmatpont, kicsapódás, kicsapódási (kondenzációs) mag. Ismertesse a csapadékképződés feltételeit, mutassa be ábra segítségével a felhő- és csapadékképződés folyamatát. Magyarázza meg a különböző hulló és talaj menti csapadékfajták kialakulását. Támassza alá példákkal a csapadék gazdasági jelentőségét.
3.2.5. Az időjárás és az éghajlat	adatokból diagramot, dolgozzon fel szöveges forrásanyagot. Ismerjen fel légköri képződményeket időjárási térképeken és műholdfelvételeken. Értelmezzen szöveges és képi időjárás-előrejelzést, vonjon le következtetéseket az időjárási adatokból. Ismerje fel az időjárás okozta veszélyhelyzeteket. Ismertesse az időjárási veszélyhelyzetekhez kapcsolódó megelőzési és védekezési módokat, illetve a helyes, másokért is felelős magatartás jellemzőit.
3.2.6. A légszennyezés következményei	Nevezze meg a legnagyobb légszennyező forrásokat. Mutassa be példák alapján az emberi tevékenység levegőburkot károsító hatásait, ennek élettani és társadalmi-gazdasági következményeit, illetve a szennyezés csökkentésének lehetőségeit. Értelmezzen légszennyezési adatokat, információkat. Mutassa be a társadalmi eredetű éghajlatváltozás okait és következményeit.
3.3. A vízburok földrajza	
3.3.1. A vízburok tagolódása, tulajdonságai és mozgásai	Mutassa be a vízburok tagolódását, a víz körforgásának folyamatát. Mutassa be az óceánok és a tengerek közötti különbségeket. Ismertesse a tengervíz felmelegedésének és lehűlésének, fagyáspontjának sajátosságait, a víz fajhőjének és hőtároló képességének összefüggéseit. Mutassa be a hullámzás folyamatát.

	Ismerje fel a tengeráramlások rendszerének kialakulását és működését, összefüggését az általános légközzel és a kontinensek földrajzi helyzetével. Mutasson a térképen, ismerjen fel térképvázlaton hideg és meleg tengeráramlásokat, ismerje éghajlatmódosító hatásukat. Értelmezze a tengerjárás kialakulását, természeti és társadalmi-gazdasági következményeit.
3.3.2. A felszíni vizek	Ismertesse a tómedencék keletkezési típusait. Mutasson példákat a térképen az egyes típusokra. Ismertesse a tavak pusztulásának okait és szakaszait. Mutassa be az emberi tevékenység szerepét a tavak keletkezésében és pusztulásában. Mondjon példákat a tavak hasznosítási módjaira. Alkalmazza az alábbi fogalmakat: vízgyűjtő terület, vízvásztó, fő- és mellékfolyó, lefolyásos és belső lefolyású terület, vízállás, vízhozam, vízjárás. Mutassa be a folyók vízjárásának jellemzőit és annak összefüggéseit az éghajlattal. Számítsa ki a folyó vízhozamát.
3.3.3. A felszín alatti vizek	Magyarázza meg a felszíni és a felszín alatti vizek kapcsolatát. Ismertesse a felszín alatti vizek kialakulását, vizük mozgását, valamint kapcsolatát a csapadékkal és a párolgással.
3.3.4. A vízburok mint gazdasági erőforrás	Ismertesse a vízgazdálkodás feladatait, az ár- és belvízvédelem szerepét. Ismerje fel a vízburokhoz kapcsolódó veszélyhelyzetek kialakulásához vezető folyamatokat. Soroljon fel a veszélyhelyzetek mérséklését elősegítő megoldásokat. Mutassa be a kommunális és az ipari vízellátás, az öntözés, a vízenergia hasznosításának lehetőségeit és korlátait példák alapján. Alkosson véleményt példák alapján a mesterséges tavak létrehozásáról és annak környezeti következményeiről.
	Jellemezze a vízi közlekedést-szállítást, fogalmazza meg előnyeit és hátrányait. Mutassa be hazai és nemzetközi példákra a víz kínálta idegenforgalmi lehetőségeket. Mutassa be példák alapján a világtenger és a tengerpartok gazdasági jelentőségét, erőforrásait.

4. A geoszférák kölcsönhatásai, a földrajzi övezetesség

4.1. A földfelszín formálódása	Ismertesse a belső és a külső erők (köztük az ember) szerepét a felszínformálódásban. Mutassa be a belső erők megnyilvánulásait a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával. Ismerje fel képeken, ábrákon, modelleken a felszínformákat. Mondjon példát az egyes felszínformákra a kontinensek és hazánk területéről. Mutassa meg a térképen és ismerje fel a térképészletben ezeket.
4.2. A külső erők felszínformáló tevékenysége	Ismerje fel képen, ábrán a külső erők munkája nyomán létrejött formákat. Döntse el, hogy azok pusztító vagy építő tevékenység során alakultak ki. Nevezze meg a szél és a csapadék felszínformáló tevékenységét befolyásoló tényezőket. Ismertesse a szél és a csapadék felszínformáló tevékenységének gazdasági következményeit. Mutassa be a tengervíz felszínformáló munkájához kötődő parttípusokat. Ismertesse a folyók munkavégző képességét meghatározó tényezőket. Mutassa be ábra alapján a hóhatár magasságának összefüggését a földrajzi szélességgel és a domborzattal. Mutassa be a gleccserek és a jégtakarók keletkezését, felszínformáló munkáját. Mutassa be konkrét tájak példáján a jég felszínformálásának következményeit. Ismerje a gleccserek környezetváltozást jelző szerepét. Ismertesse a karsztosodás folyamatát. Ismerje fel ábrák, képek alapján a fő karsztformákat.
4.3. A talaj	Mutassa be a talajképződés folyamatát, a talaj kialakításában szerepet játszó tényezőket. Bizonyítsa az éghajlat meghatározó szerepét. Ismertesse a talaj fő alkotóit. Értelmezze a különbséget a zonális és az azonális talaj fogalma között. Nevezze meg és jellemezze az elterjedt zonális és azonális talajokat, tudjon példát mondani földrajzi elhelyezkedésükre. Mutassa be példák alapján a talajt veszélyeztető környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatokat, a veszély mérséklésének lehetőségeit.

4.4. A geoszférák közötti kapcsolatok	Mutassa be példák segítségével az egyes geoszférákban lezajló folyamatoknak a többi geoszférára gyakorolt hatását és azok következményeit. Mondjon példákat a több geoszférára is kiterjedő környezeti ártalmakra, azok kiváltó okaira és következményeire, megelőzésük és megoldásuk lehetőségeire.
4.5. A szoláris és a valódi éghajlati övezetek	Magyarázza meg egyszerű rajz készítésével a napsugarak hajlásszögének és a felmelegedés mértékének földrajzi szélességtől függő változását. Jelölje térképvázlatban a szoláris éghajlati övezeteket, fogalmazza meg helyüket a földrajzi fókálózatban. Mutassa be, hogyan módosítják az óceánok, a tengeráramlások, a szélrendszerek, a földfelszín és a domborzat az éghajlatot. Értelmezze az éghajlati és a földrajzi övezetesség közötti különbséget
4.6. A vízszintes földrajzi övezetesség	Értelmezze a földrajzi övezetesség fogalmát, rendszerét. Ismertesse az övezetek, övek/vidék, területek elkülönítési szempontjait. Mutassa be az uralkodó szélrendszerek meghatározó szerepét az övezetek, övek/vidék, területek sajátosságainak kialakításában. Jellemezze az egyes övezetek, övek/vidék, területek éghajlati, vízrajzi és felszínformálódási sajátosságait, talaját és élővilágát. Sorolja fel az egyes övek/vidék, területek legfontosabb természetett növényeit, tenyésztett állatait, a gazdálkodás területi típusait. Ismertesse a különböző övezetek, övek/vidék, területek fő környezeti problémáit. Mutassa meg térképen és ismerje fel kontúrtérképen az egyes övezetek, övek/vidék, területek elhelyezkedését. Ismerje fel és jellemezze képek, ábrák és leírások alapján a földrajzi övezetesség tipikus területeit. Elemézzen a Föld és a kontinensek zonalitását bemutató tematikus térképeket. Értelmezzen és hasonlítsa össze éghajlati diagramokat. Ismerjen fel öveket/vidéket, területeket éghajlati diagramok alapján.
4.7. A függőleges földrajzi övezetesség	Mutassa be az összefüggést a tengerszint feletti magasság és a természetföldrajzi tényezők változása között. Mutassa be keresztmetszet segítségével a mérsékelt övezet hegységeinek függőleges övezetességét, a gazdálkodási lehetőségek változását. Elemézzen függőleges övezetességgel kapcsolatos képeket, ábrákat, szövegeket.

4.8. A geoszférák fejlődése a múltban, földtörténet	Ismerje a földtörténeti idő léptékeit. Ismertesse a földtörténeti korbeosztás nagy egységeit. Tudja ezek időbeli sorrendjét és hozzávetőleges időtartamukat. Ismerje az egyes földtörténeti idők meghatározó eseményeit, képződményeit. Mutassa be a Föld nagyszerkezeti egységeinek kialakulását és átalakulásukat a földtörténeti idők folyamán.

5. Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században

5.1. A népesség földrajzi jellemzői	Mutassa be a népességszám-változás időbeli és területi különbségeit, ismertesse annak okait és következményeit. Jellemezze a népesedési (demográfiai) átmenet szakaszait. Olvassa le és értelmezze a korfa adatait. Vonjon le alapvető következtetéseket a korfa alakjából. Hasonlítsa össze a fiatalodó és az öregedő társadalmak jellemzőit. Ismertesse a fiatalodó és az öregedő társadalmak korösszetételéből adódó társadalmi-gazdasági következményeket. Oldjon meg a demográfiai folyamatokhoz kapcsolódó egyszerű számítási feladatokat, vonjon le következtetéseket az eredmények alapján. Mutassa be a népesség térbeli eloszlását befolyásoló tényezőket, nevezzen meg példákat ritkán és sűrűn lakott területekre. Nevezze meg és mutassa meg térképen a Föld legnagyobb népességtömörüléseit, ismerje azok kialakulásának okait. Magyarázza meg a népesség egyenlőtlen elrendeződésének következményeit. Mondjon példákat a népességmozgás típusaira. Értelmezze az állam, nemzet, nemzetállam, többnemzetiségű állam, nemzetiség fogalmát. Nevezze meg a világvallásokat, ismerje azok legfőbb jellemzőit és központjait.
5.2. Településtípusok, urbanizáció	Ismerje, csoportosítsa és jellemezze az egyes településtípusokat. Említsen példákat különböző szerepkört betöltő településekre, a szerepkörök átalakulására. Hasonlítsa össze a tanyát és a farmot. Magyarázza meg a városodás és a városiasodás közötti különbségeket. Ismerje fel képeken, ábrákon és leírásokban a városok övezeteit. Ismertesse a nagyváros és az agglomeráció kapcsolatát példákon keresztül.

	Mutassa be példákkal a nagyvárosi élettel járó környezeti és társadalmi problémákat, nevezzen meg megoldási lehetőségeket.

6. A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig

6.1. A nemzetgazdaságok és a világgazdaság	Mutassa be a piacgazdaság működési elveit. Mutassa be az állam piacgazdaságban betöltött szerepét. Nevezze meg és értelmezze a gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatókat, vessen össze adatsorokat. Mondjon példákat különböző fejlettségű országokra és mutassa meg ezeket a térképen. Nevezze meg a gazdaság szerveződését befolyásoló telepítő tényezőket, nevezzen meg példákat szerepük átalakulására. Mutassa be a gazdaság ágazati és szektorok szerinti felépítését, a gazdasági ágak és szektorok fő jellemzőit. Elemezze a népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzőit. Mutassa be a gazdasági szerkezet átalakulását, illetve az egyes ágak, szektorok változó szerepét. Mutassa be a népesség foglalkoztatási szerkezetét, és annak átalakulását. Értelmezzén a gazdasági és a foglalkoztatási szerkezetet, illetve ezek változását bemutató adatsorokat, ábrákat. Jellemezze a centrum, a félperiféria és a periféria térségeket, hasonlítsa össze világgazdasági szerepkörüket. Mutassa meg térképen a világgazdasági pólusokat és vezető országaikat, valamint a Föld különböző térségeinek periféria országait. Mutassa be adatsorok, diagramok alapján a pólusok világgazdasági jelentőségét.
6.2. Integrációs folyamatok	Nevezze meg az együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezőket. Ismertesse az integrációk fejlődésének szintjeit.
6.3. A globalizáció	Értelmezzé a globalizáció folyamatát. Ismerje fel leírásokban és hírekben a globalizáció folyamatát, jelenségeit. Mutassa be a globalizáció mindennapi életünkben érzékelhető hatását. Ismerje a világtermék fogalmát, mondjon rá példákat. Ismertesse a transznacionális vállalatok működésének elvét. Nevezzen meg a világgazdaságban meghatározó szerepet játszó TNC-eket.

	Ismertesse a világpolitika és a világgazdaság működését befolyásoló nemzetközi szervezetek, együttműködések legfontosabb jellemzőit
6.4. A monetáris világ	Ismerje a pénzhez kapcsolódó alapvető fogalmakat. Mutassa be a mindennapok pénzügyi folyamatait, a pénzügyi szolgáltatások működésének jellemzőit. Értelmezzon pénzügyi, gazdasági folyamatokhoz kapcsolódó híreket, adatokat. Oldjon meg egyszerű valutaváltási számítási feladatokat, értse a valutaárfolyam változásának következményeit. Mutassa be az infláció kialakulását és következményeit. Értelmezze az egyéni hitelfelvétel lehetőségeit és kockázatait. Ismertesse a működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzőit, a befektetési típusokat.

7. Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában

7.1. A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi sajátosságai	Helyezze el hazánkat a térképen, a földgömbön, Európában és a Kárpát-medencében. Ismertesse a medencejelleg következményeit az éghajlat, a vízrajz, a vízkészlet és a környezeti állapot vonatkozásában. Jellemezze a Kárpát-medence nemzetiségi összetételét tematikus térképek és adatsorok segítségével. Ismertesse a magyarság elhelyezkedését a Kárpát-medencében és a világban.
7.2. Magyarország természeti adottságai	Magyarázza meg folyamatábra vagy táblázat segítségével a földtörténeti idők meghatározó jelentőségű geológiai eseményeit. Nevezze és mutassa meg térképen az egyes idők, időszakok főbb képződményeit. Ismertesse hazánk legfontosabb felszínalkotó kőzeteinek területi előfordulását, felhasználásuk lehetőségeit. Mutassa be hazánk földrajzi helyzetének éghajlati következményeit, a legfontosabb módosító tényezőket. Jellemezze hazánk éghajlatát. Nevezze meg kontúrtérképen hazánk legjelentősebb folyóit, tavait és jellemezze azokat. Értékelje felszíni vizeink gazdasági jelentőségét. Ismertesse a felszín alatti vizek hazai típusait, előfordulásait, hasznosítását. Mutassa be vizeink környezeti problémáit. Mondjon példákat a vízvédelem hazai lehetőségeire és megoldásaira. Mutassa be az éghajlat, a természetes növénytakaró és a talaj összefüggéseit hazánk területén.

	Értelmezzen Magyarország természeti adottságaival kapcsolatos tematikus térképeket.
7.3. Magyarország társadalmi jellemzői	Ismertesse hazánk 20. századi és jelenkori népesedési folyamatait és azok társadalmi-gazdasági következményeit. Értelmezze hazánk korfáját. Olvassa le diagramokról, adatsorokról és elemezze a népességszám, a természetes szaporodás alakulását. Nevezzen meg magas és alacsony népsűrűségű területeket, indokolja a különbségeket. Mutassa be a hazai foglalkoztatási szerkezetet és annak átalakulását, magyarázza meg az átalakulás okait. Mutassa be hazánk legfontosabb településföldrajzi jellemzőit térképek, képek, adatsorok, ábrák alapján.
7.4. A hazai gazdasági fejlődés jellemzői	Mutassa be hazánk természeti erőforrásait és azok szerepét a nemzetgazdaságban. Ismertesse a magyar nemzetgazdaság jellemző vonásait, területi és szerkezeti átrendeződését ábrák, statisztikai adatsorok, tematikus térképek segítségével. Mutassa be a gazdasági rendszerváltoztatás következményeit. Alkalmazza az országok gazdaságának összehasonlítására szolgáló mutatókat a magyar gazdaság európai és világ gazdaságban elfoglalt helyének bemutatására. Olvassa le tematikus térképekről a GDP regionális adatait és magyarázza meg annak eltéréseit. Állapítson meg tényeket, folyamatokat, összefüggéseket adatsorok, ábrák segítségével az egyes gazdasági ágazatok, ágak és szektorok helyzetéről, nemzetgazdaságban betöltött szerepéről. Ismertesse az élelmiszer gazdaság szerepét a nemzetgazdaságban. Bizonyítsa éghajlati és talajadottságaink szerepét főbb terményeink termőterületének elhelyezkedésében. Nevezze meg a történelmi borvidékeket térkép alapján. Elemezze a magyar energiagazdaság adottságait, lehetőségeit, nemzetközi kapcsolatait. Mutassa be az ipar területi és szerkezeti átalakulásának folyamatát. Elemezze a húzóágazatok szerepét, illetve annak változásait. Jellemezze a tudásipar feltételeit. Mutassa be tematikus térképek segítségével az infrastruktúra és a településhálózat kapcsolatát. Értékelje hazánk közlekedésföldrajzi helyzetét. Ismertesse az átmenő forgalom jellemzőit.

	Vázolja fel az idegenforgalom szerepét a gazdaságban. Mutassa be és helyezze el a térképen a fontosabb idegenforgalmi körzeteket, ismertesse azok kiemelt értékeit.
7.5. Hazánk tájainak eltérő természeti és társadalmi-gazdasági képe	Ismertesse térkép segítségével hazánk fő tájegységeit és résztájakat, mutassa és nevezze meg ezeket kontúrtérképen. Jellemezze a fő tájegységek felszínét, éghajlatát, vízrajzát, fő talajtípusait, ásványkincseit és a természeti adottságok hatásait a gazdasági életre. Kösse földtörténeti időkhöz, időszakokhoz a fő tájegységek, résztájak kőzetanyagának, ásványkincseinek kialakulását. Ismertesse a tájformálásban szerepet játszó külső erők munkáját. Mutassa be a fő tájegységek jellegzetes településtípusait és azok összefüggését a természeti adottságokkal. Mutassa meg térképen és nevezze meg kontúrtérképen a fő tájegységek fontosabb településeit. Kapcsolja hozzájuk a jellemző természeti erőforrásokat és gazdasági tevékenységeket. Ismertesse a fő tájegységek természeti és kulturális értékeit, idegenforgalmi lehetőségeit és központjait. Nevezze meg a fő tájegységeket érintő környezeti problémákat és ezek mérséklésének lehetőségeit.
7.6. A magyarországi régiók földrajzi jellemzői	Mutassa meg a térképen, nevezze meg kontúrtérképen hazánk régióit. Hasonlítsa össze az egyes régiók jellemző erőforrásait, meghatározó földrajzi adottságait. Jellemezze az egyes régiókat hazánk gazdaságában betöltött szerepük, jellemző gazdasági tevékenységeik alapján. Mutassa be Budapest központi szerepét az ország társadalmi-gazdasági életében. Jellemezze a főváros településszerkezetét, annak változásait források segítségével. Ismertesse példák alapján Budapest sokoldalú gazdasági kapcsolatát az agglomeráció településeivel.
7.7. Természeti, kulturális és történelmi értékek védelme	Ismerje fel térképen, kontúrtérképen és nevezze meg hazánk nemzeti parkjait, a világörökséghez tartozó értékeit. Igazolja források alapján a nemzeti parkok és a világörökségi helyszínek idegenforgalmi szerepét.
7.8. Magyarország környezeti állapota	Értékelje hazánk környezeti állapotát tematikus térképek, összehasonlító adatsorok, fotók segítségével. Mutassa be a medence- és a tranzitjelleg szerepét a környezet szennyeződésében, illetve az összefogás szükségességét ezek csökkentésére.

	Sorolja fel a nagyvárosok környezeti ártalmait, a környezet védelmében tett intézkedéseket és azok eredményeit.
7.9. Az országhatárokon átívelő kapcsolatok	Ismertesse a külkereskedelem szerepét hazánk gazdaságában. Mutassa be nemzetközi gazdasági kapcsolataink irányának és tartalmának változását adatsorok alapján. Nevezze meg hazánk legfontosabb külkereskedelmi partnereit. Mondjon példákat a határainkon átnyúló regionális együttműködésekre.

8. Európa földrajza

8.1. Európa általános természetföldrajzi képe	Ismertesse a nagytájak felszínformáit, a földtörténeti múltjuk és a geológiai szerkezetük közötti összefüggéseket. Támassza alá példákkal a geológiai szerkezet és az ásványkincsek előfordulásának összefüggését. Mutassa meg a térképen és jellemezze a kontinens nagytájakait, szerkezeti egységeit. Mutassa be az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepét a kontinensen. Ismerje fel diagramok és más ábrák, képek, leírások alapján a kontinens jellegzetes éghajlatait, jellemezze azokat. Nevezze meg kontúrtérképen a kontinens legfontosabb felszíni vizeit. Mutassa be tematikus térképek segítségével az éghajlat, a vízrajz, a növényzet és a talajtípus közötti összefüggést. Mutassa be konkrét példákon a társadalom környezetátalakító tevékenységét és annak hatásait.
8.2. Európa általános társadalomföldrajzi képe	Magyarázza meg a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági fejlődés népsűrűséggel való kapcsolatát. Mutassa meg térképen Európa sűrűn lakott területeit, nagy agglomerációit, és indokolja az elhelyezkedésüket. Sorolja fel és mutassa meg térképen, kontúrtérképen a résztémakörökben nevesített országcsoportokat, országokat, azok fővárosait, legfontosabb gazdasági központjait, és ismertesse tipikus földrajzi jellemzőiket. Sorolja fel a kontinensrészek jellegzetes mezőgazdasági terményeit, ásványkincseit, illetve tipikus gazdasági ágazatait. Mutassa be a résztémakörökben nevesített országok, országcsoportok szerepét, jelentőségét a világgazdaságban és az Európai Unióban.
8.3. Az Európai Unió	Nevezze meg az Európai Unió tagállamait.

	Mutassa be az európai együttműködés kialakulását és hatását a tagállamok társadalmi-gazdasági életére. Ismertesse az Európai Unió fő intézményeinek legfontosabb jellemzőit. Mutassa be példákkal alátámasztva az unión belüli területi fejlettségi különbségeket, a regionális politika fő vonásait. Elemezzen az Európai Unióval kapcsolatos statisztikai adatokat.
8.4. Európa regionális földrajza	
8.4.1. Európa magterülete	
Egyesült Királyság	Mutassa be konkrét példákon a szigetország földrajzi fekvésének és ásványkincseinek szerepét a gazdaság fejlődésében.
Franciaország	Ismertesse az ország szerepét az Európai Unió élelmiszertermelésében. Támassza alá példákkal az idegenforgalom gazdasági jelentőségét.
Benelux államok	
Németország	Mutassa be az országot mint Európa vezető gazdaságát. Ismerje a keleti és nyugati országrész eltérő társadalmi-gazdasági fejlődésének útját, az ebből fakadó problémákat. Mutassa be a hagyományos iparvidékek gazdasági és környezeti átalakulásának folyamatát a Ruhr-vidék példáján.
8.4.2. Fejlett gazdaságú országok Európa közepén és északi részén	
Az Alpok országai	Mutassa be az alpesi országok jellemző vonásait. Mondjon példát az országok semlegességéből adódó nemzetközi szerepvállalására.
Észak-Európa országai	Ismertesse az észak-európai országok gazdasági életében szerepet játszó természeti és társadalmi tényezőket. Emelje ki a hasonlóságokat és a különbségeket.
8.4.3. Dél-Európa országai	Mutassa be a mediterrán országok földrajzi jellemzőit. Értékelje a tenger és az idegenforgalom szerepét az országok gazdasági életében. Mutassa be a történelmi és kulturális örökség szerepét a dél-európai térségben.
Olaszország	Hasonlítsa össze az ország északi és déli területeinek természeti és társadalmi adottságait, gazdasági fejlettségét.
8.4.4. Kelet-Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa országai	

A Visegrádi Együttműködés országai (Csehország, Lengyelország, Szlovákia)	Ismertesse a magas- és középhegységi tájak, a medencék, a tengerpart és a síkságok természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit. Mondjon példát magyar vonatkozású kulturális központokra.
Keleti szomszédaink (Románia, Ukrajna)	Ismertesse a magas- és középhegységi tájak, a medencék, a tengerpart és a síkságok természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit. Mondjon példát magyar vonatkozású kulturális központokra.
Délszláv államok	Sorolja fel az egykori Jugoszlávia utódállamait, jellemezze azok legfontosabb természeti és gazdasági adottságait, az Európai Unióhoz fűződő kapcsolatukat. Mutassa be a dalmáciai idegenforgalom szerepét. Mondjon példát magyar vonatkozású kulturális központokra.
8.4.5. Oroszország	Mutassa be Oroszország világgazdasági szerepét. Hasonlítsa össze az ország európai és ázsiai részének jellemzőit.

9. Az Európán kívüli kontinensek földrajza

9.1. A kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe	Mutassa meg térképen, nevezze meg kontúrtérképen és jellemezze a kontinensek nagytájakait, folyóit, tavait, jellegzetes térségeit, a résztémakörökben nevesített országcsoportokat, országokat, azok fővárosát és egyéb gazdasági központjait. Mondjon példákat a kontinensek fő erőforrásaira. Elemesse tematikus térképek alapján a geológiai szerkezet és az ásványkincsek összefüggéseit. Mutassa be a kontinensek természetföldrajzi adottságait éghajlati, növényzeti és talajtérképek összehasonlító elemzésével. Ismerje fel képek, ábrák, leírások és tematikus térképek alapján a földrajzi öveget, a kontinensek jellemző területeit, tipikus tájakait. Ismertesse a népességkoncentrációk kialakulását, jellemzőit, a népesség egyenlőtlen elhelyezkedésének okait és következményeit. Mutassa be a kontinensek világgazdasági szerepét, annak változásait. Magyarázza meg a kontinensek országcsoportjainak eltérő ütemű gazdasági fejlődését, a területi fejlettségi különbségeket. Ismertesse a mezőgazdasági termelés egyes kontinenseken jellemző típusait és azok fontosabb terményeit. Sorolja fel a résztémakörökben nevesített

	országcsoportok, országok jellegzetes ásványkincseit, illetve tipikus gazdasági ágazatait. Mondjon példákat a földrészekről az emberi beavatkozás környezetkárosító hatásaira és ezek következményeire, a károsítás mérséklésének lehetőségeire.
9.2. Ázsia földrajza	
9.2.1. Ázsia általános földrajzi jellemzői	Ismertesse az ázsiai nagy sivatagok kialakulásának okait. Mutassa be példák alapján a monszun szerepét a gazdasági élet jellemzőinek kialakulásában. Ismertesse a kontinens természeti jellemzőiből adódó veszélyhelyzeteket, a védekezés lehetőségeit. Mutassa be az ázsiai népességszám növekedését statisztikai adatok segítségével, mondjon példákat a következményeire és az azok megoldására tett lépésekre.
9.2.2. Ázsia regionális földrajza	
Kína	Ismertesse a népességszám növekedésének időbeli változásait diagramok alapján. Magyarázza meg, hogyan lett Kína a világ meghatározó gazdasága. Jellemezze a gazdasági fejlődés és a környezetátalakítás kapcsolatát, az ebből adódó környezeti veszélyeket.
Japán	Mutassa be a szigethelyzet és a természeti erőforrások szűkösségének következményeit a gazdasági fejlődésben. Támassa alá tényekkel Japán szerepét Ázsia gazdasági fejlődésében.
India	Ismertesse az ország népesedési folyamatait és ezek összefüggését az élelmezéssel. Jellemezze a természeti adottságokhoz igazodó indiai mezőgazdaságot, nevezze meg fő terményeit. Mutassa be a duális gazdasági szerkezet sajátosságait.
Délkelet-Ázsia	Nevezze meg a térséghez tartozó országokat. Mutassa be a térség országainak sajátos társadalmi-gazdasági fejlődését, azok természeti és társadalmi hátterét. Értelmezze a térség világgazdasági jelentőségét.
Délnyugat-Ázsia	Mutassa be a terület kőolajgazdagságának világgazdasági jelentőségét. Ismertesse példák alapján a kőolaj szerepét a térség országainak társadalmi-gazdasági életében. Értékelje a térség idegenforgalmi adottságait.

9.3. Ausztrália és Óceánia földrajza	Jellemezze Ausztrália sajátos természeti adottságait, erőforrásait és mutassa be példák alapján ezek hatását a társadalmi-gazdasági életre.
9.4. A sarkvidékek földrajza	Hasonlítsa össze a két sarkvidék földrajzi adottságait. Mutassa be az éghajlatváltozás térségre gyakorolt következményeit.
9.5. Afrika földrajza	
9.5.1. Afrika általános földrajzi jellemzői	Ismertesse a népességgrobbanás következményeit a kontinensen. Elemesse a gazdasági fejlődést nehezítő tényezőket, a felzárkózás lehetőségeit. Mondjon példákat a gazdaságilag fejlett és elmaradott területekre, országokra, jellemző gazdasági ágazatokra. Mutassa be a trópusi mezőgazdaság jellemző formáit és az azokhoz kötődő életmódok különbségeit.
9.5.2. Afrika regionális földrajza	Hasonlítsa össze Észak-Afrika és Trópusi-Afrika (szubszaharai Afrika) földrajzi adottságait. Ismertesse a Száhel-öv környezeti problémáit, az ezek kialakulásában szerepet játszó tényezőket.
9.6. Amerika földrajza	
9.6.1. Amerika általános földrajza	Hasonlítsa össze Észak-, Közép- és Dél-Amerika természeti adottságait, erőforrásait. Igazolja példákkal az észak-déli nyitottság és a kelet-nyugati zártság éghajlati következményeit, veszélyhelyzeteit Észak-Amerikában. Mutassa be a kontinens társadalmi-kulturális alapon történő felosztásának jellemzőit, a népességkeveredés következményeit. Jellemezze az ültetvényeken és a farmokon folyó termelést.
9.6.2. Amerika regionális földrajza	
Amerikai Egyesült Államok	Mutassa be az USA világgazdasági vezető szerepét és annak kialakulását. Jellemezze az ország gazdaságát, a gazdaság térbeli elrendeződésének és szerkezetének átalakulását. Mondjon példákat az amerikai TNC-k világgazdasági szerepére.
Latin-Amerika	Ismertesse a Latin-Amerika gazdasági fejlődését befolyásoló tényezőket.

10. Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái

10.1. A globálissá váló környezetszennyezés és következményei	Ismertesse példák alapján a lokális szennyeződés globális következményeit. Mutassa be a környezetkárosítás és a környezeti katasztrófák társadalmi következményeit, életkörülményekre gyakorolt hatását példák alapján. Mutassa be a változásokra történő felkészülés és a változások mérséklésének, megállításának lehetőségeit. Ismertesse a megoldásokra irányuló nemzetközi törekvéseket, indokolja az összefogás szükségességét. Mutassa be az emberi tevékenység szerepét a természetes életközösségek, élőhelyek számának csökkenésében. Ismertesse e folyamat következményeit.
10.2. Demográfiai és urbanizációs problémák	Mutassa be a népességszám alakulásának társadalmi-gazdasági következményeit és összefüggéseit. Ismertesse a népességrobbanás kialakulásának okait, következményeit és területi jellemzőit. Mutassa be példák alapján a nagyvárosok terjeszkedésének környezeti következményeit. Mutassa be az összefüggést a városi életforma és a környezet fokozott terhelése között. Elemézzon a témához kapcsolódó adatokat, ábrákat, szövegeket.
10.3. Élelmezés és egészség	Ismerje fel az élelmiszer termelésének és fogyasztásának területi ellentmondásait. Ismerje a társadalmi-gazdasági fejlettség és a lakosság általános egészségi állapota közötti összefüggéseket, értelmezze a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségből fakadó következményeket. Elemézzon a témához kapcsolódó forrásokat.
10.4. A mind nagyobb méretű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei	Ismertesse a hulladékgazdálkodás jelentőségét, vesse össze a különböző megoldási lehetőségeket. Mutassa be példák alapján a hulladékok újrahasznosításának lehetőségeit. Mutassa be a fenntartható gazdaság jellemzőit, érveljen ennek fontossága mellett. Ismertesse példák segítségével az egyén szerepét, felelősségét a fenntartható gazdaság kialakításában. Ismerje a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói közösségek fő jellemzőit. Mutassa be a megújuló és a nem megújuló energiahordozók fő jellemzőit, felhasználásuk lehetőségeit, korlátait és környezeti következményeit.

10.5. A környezet- és a természetvédelem feladatai, a globális béke fenntartása	Ismerje fel a globális környezeti problémákat hírekben, folyamatokban, jelenségekben, és mutassa be kialakulásuk fő okait.
	Ismertesse a globális környezeti problémákkal foglalkozó legfontosabb nemzetközi szervezetek fő tevékenységeit. Soroljon fel a természeti-táji értékek és az emberiség kultúrkincsének védelmében tett lépéseket, igazolja ezek fontosságát. Mutassa be az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségeit, a tevékeny közreműködés példáit a környezet védelmében. Értelmezze a fenntarthatóság fogalmát, a fenntarthatóság elérésének lehetőségeit. Mutassa be példák alapján a helyi szerveződések, illetve a regionális és nemzetközi összefogás feladatát és lehetőségeit a környezet védelme és a fenntarthatóság elérése érdekében.